

Clant en de Fraeylemaborg in Slochteren

Van rechts naar links de generatie(s) Clant die op de borg Fraeylema heeft/hebben gewoond en hun voorouders.

Egbert Clant	Allart Clant van Menkema	Gerard Clant	Johan Clant van Ludema	Anna Clant
Teteke Nittersum	Johanna Wicheringe	Hilletje Alberda	Elisabeth Alberda	Osebrandt Rengers

De Fraeylemaborg op de kaart van Willem en Frederik Coenders van Helpen (1678).

De Fraeylemaborg op de kaart van Theodorus Beckering (1781).

De eerste zekere vermelding van de Fraeylemaborg dateert uit de tijd rond 1400. In de eerste helft van de 15e eeuw wordt gesproken over de Fralema heert van Remet Fraijlumma (met 6 deimt land inder dijk medt) en over landerijen intha Fralema waldum, in Fralima waldum of butha Fralumma waldum (eigendom van Edze Tuwinga te Ten Post), inda Fralema tijucha, in Fraijkema were, in Fralandt, bij Frama meedt en in de Frama venne. Deze Remmert was in 1444 een der vertegenwoordigers van het Slochterzylvest. Een zekere Lummo Fraijlima te Slochteren wordt genoemd in 1422.

In 1465 is opnieuw sprake van een edele heerd te Slochteren die de Fraeylemaheerd wordt genoemd. Dat jaar stond Ebbe Sluchtinge de helft van deze heerd af aan Aywet en Duirt Alberda in

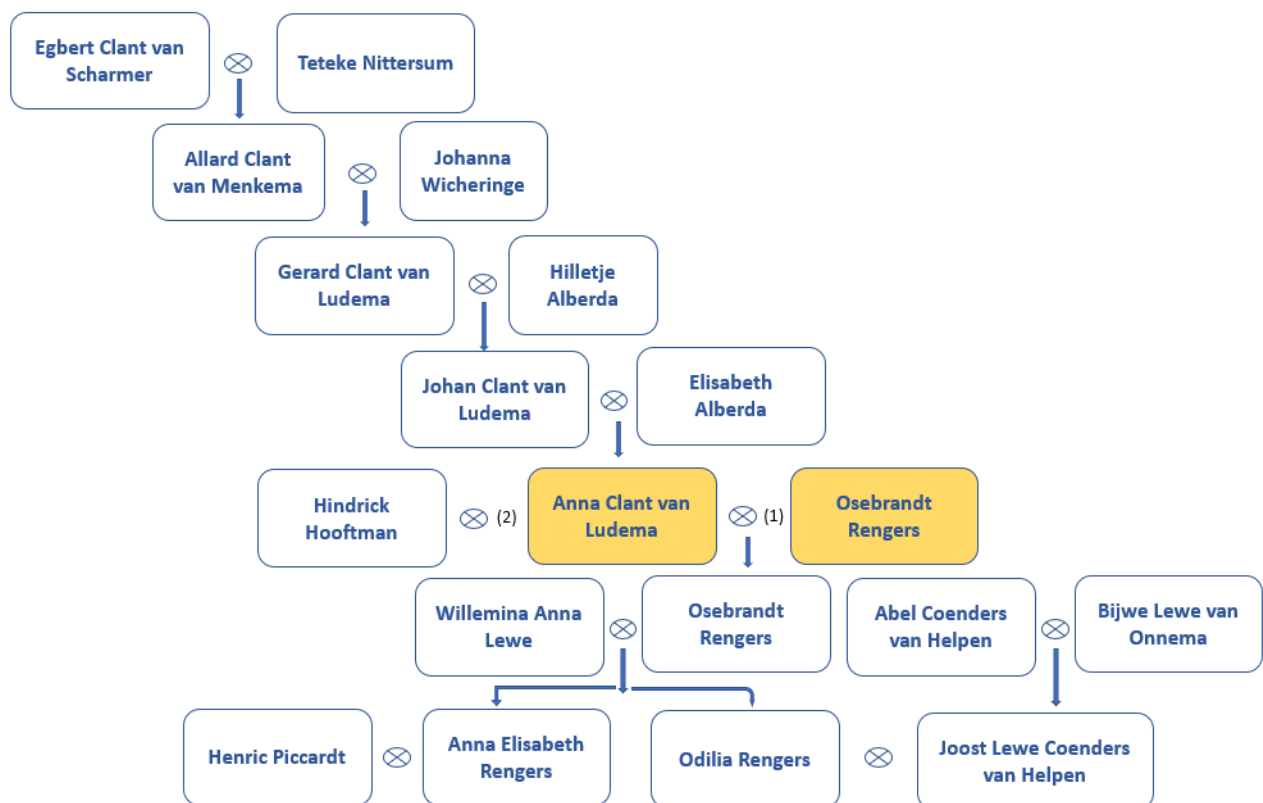
ruil voor landerijen bij Bierum. Begin 16e eeuw zijn meerdere leden van de familie Fraylema van Berum hoofdeling in Slochteren, waaronder Remmert Fraylma. Het is onduidelijk of de Lumme Fraelmaheerd die in 1504 wordt genoemd als het bezit Remmert Fraylma dezelfde is als de Lyummenheerd in Siboldeweer of dat het om de Fraylemaborg in Slochteren gaat. In elk geval is de Fraylemaborg in de 16e eeuw in handen van deze familie Fraylma.

In 1538 is Oesbrandt Fraylma hoofdeling tho Slochteren de bewoner.

De laatste telg uit dit geslacht, Hilbranda Fraeylama, geboren rond 1512 huwde in 1548 Seino Rengers van Ten Post, geboren rond 1508, zoon van Johan Rengers en Jutte ten Water. Hij liet het huis versterken en omgrachten. Daarmee was een eerste aanzet gegeven tot de omvorming van de aanvankelijk eenvoudige Fraylemaheerd tot borg. Zijn zoon Seino trouwde met Hille Fraeylama. Hun zoon Johan Rengers trouwde met Gela van Laer.

De borg kwam echter pas een eeuw later voor het eerst voor in het borgenboek. Osebrand Johan Rengers noemde zich toen Heer van Frailema en Slochteren.

Clant en de Fraylemaborg

Anna Clant van Ludema

Anna Clant van Ludema, dochter van Johan Clant van Ludema en Elisabeth Alberda¹, trouwde (1) met Osebrandt Rengers, kleinzoon van Seino Rengers. Na de dood van Osebrandt hertrouwde zij (2)

¹ Zie Clant en de Ludemaborg.

op 9 november 1623 met luitenant Hindrick Hooftman (huwelijkscontract 14 oktober 1623). Hindrick overleed op 15 september 1630 en werd bijgezet in de Martinikerk in Groningen.

ANNO 1630, DEN 15 SEPTEMB., IS IN DEN HEREN GODTSALICH ONTSLAPEN ENDE ALHIER BEGRAVEN DIE EDELE ENDE MANHAFTE JUNCKER HINDRIK HOOFTMAN GENAEMT VAN EYCHELBERCH, LIEUTENANT IN SYN LEVENT VAN EEN COMPAGNIE TE VOET, OUDT SYNDE XXXVII JAEREN ENDE ONTRENT VII MAENTEN. ALBERTUS HOOFTMAN FRATRI POSUIT.²

Anna en Hindrick kregen een dochter Elisabeth die op 19 december 1647 in Slochteren trouwde met Abel Coenders Lewe. Elisabeth werd begraven op 31 december 1686 in de Nieuwe Kerk in Groningen en later overgebracht naar de grafkelder in Ulrum.

Zij kregen een dochter Petronella Anna die trouwde met Haro Casper von Inn- und Kniphausen en een zoon Evert.

Abel Coenders Lewe en Elisabeth Hooftman, dochter van Anna Clant en Hindrick Hooftman.

Osebrandt Johan Rengers

Zoon Osebrandt Johan Rengers, heer van Slochteren, werd geboren in 1620; hij overleed in 1681. Hij trouwde op 19 december 1647 in Slochteren met Willemina Anna Lewe, dochter van Evert Lewe en Anna Coenders van Helpen.

Osebrandt was in de 17e eeuw de machtigste en rijkste jonker van Fivelingo, een streek in de provincie Groningen. Hij woonde op de Fraeylemaborg in Slochteren en was bevriend met Johan de Witt, die hier in 1670 (twee jaar voor zijn gruwelijke dood) heeft gelogeed. Tegen betaling van 500

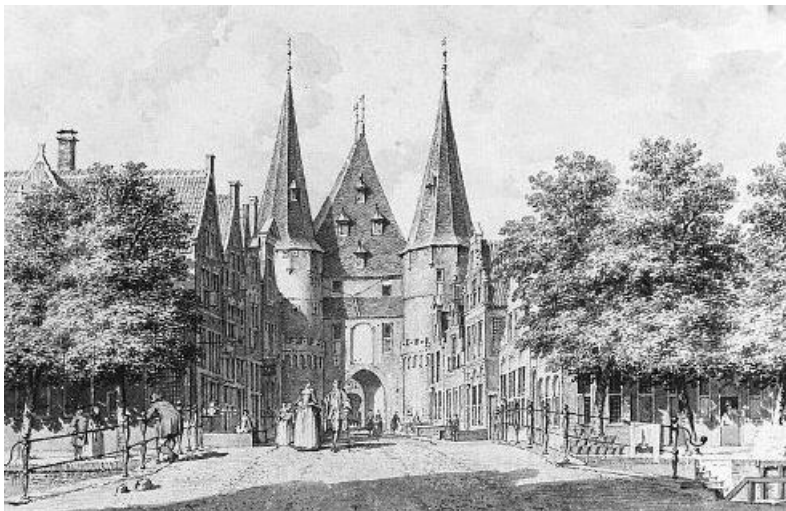
² http://www.redmeralma.nl/groningen_MK1.htm

gulden werd Osebrandt in 1641 tijdens een verblijf in Parijs benoemd tot ridder in de orde van de “Heilige Michaël”³ en legde hij de eed van trouw af aan de Franse koning Lodewijk XIII.

In 1659 heeft Osebrandt het Slochterdiep laten graven voor de afvoer van turf. Het kanaal werd ook wel het Rengersdiep genoemd. Na de beëindiging van het Beleg van Groningen in 1672, werd hij door het stadsbestuur beschuldigd van verraad en vermeende samenspanning met Münster en Keulen. Osebrandt was een politieke tegenstander van de stad en dit heeft hem waarschijnlijk ook tegengewerkt. Ook op de pijnbank ontkende hij alle schuld, maar toch werd hij in 1673 tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld en gevangen gezet in de Poelepoort in Groningen.

Door bemiddeling van stadhouder Willem III (via Henric Piccardt, de schoonzoon van Osebrandt) kwam er in 1678 een verzoening tot stand tussen Stad en Ommelanden. Hierbij werd Osebrandt in ere hersteld en ontslagen uit de gevangenis. Zijn gezondheid was tijdens zijn gevangenschap verslechterd en hij overleed eind 1681 of begin 1682.⁴

Ook de man van zijn dochter, Anna Elisabeth Rengers, geboren op 1 juni 1656, overleden op 12 augustus 1704, Henric Piccardt zat samen met zijn schoonvader gevangen. Henric was een zoon van de predikant Gualtherus Piccardt (geboren in Bentheim) en Harmanna Hindriks van Olingh.

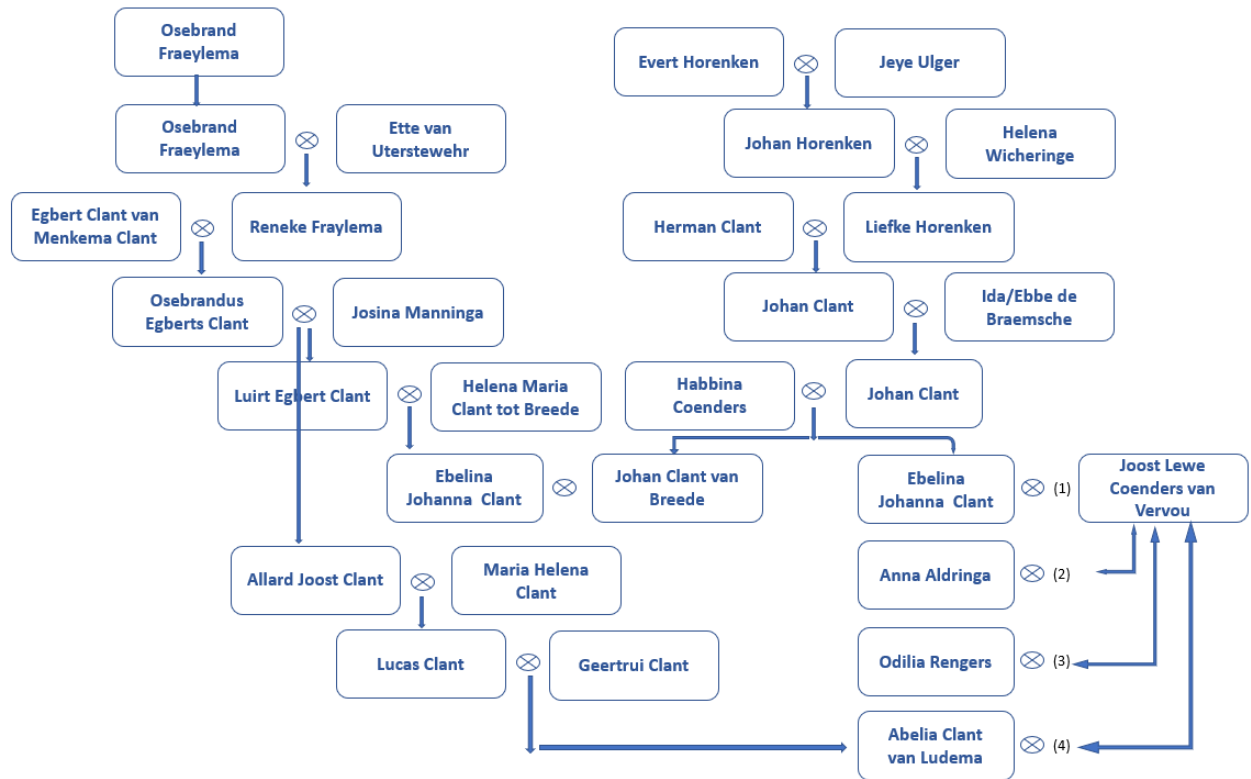
Poelepoort in Groningen. Tekening van Cornelis Pronk (1691-1759).

Dochter Odilia Rengers, gedoopt in Slochteren op 1 januari 1660, overleden vóór 13 december 1693, trouwde op 23 december 1692 in Kolham met Joost Lewe Coenders van Helpen, heer van Huizinge, geboren op de Grote Markt in Groningen, gedoopt in de Martinikerk in Groningen op 10 oktober 1658, overleden vóór 1703, zoon van Abel Coenders en Bywe Lewe.

³ De Orde van Sint-Michiel was een Franse ridderorde die in 1469 door koning Lodewijk XI in Amboise werd gesticht ter ere van Sint-Michiel, de schutspatroon van Frankrijk. De orde moest het Franse antwoord op de in die tijd zeer aanzienlijke Bourgondische Orde van het Gulden Vlies zijn.

⁴ Het verhaal over Osebrand Johan Rengers : Osebrand Johan Rengers en zijn Westerwolde / door Henk Nieborg. – 2018. In: *Vrouger: orgaan van de Historische Vereniging Scharmer-Harkstede en Omstreken*. - 23 (2018), nr: 45, p. 13-15 : ill.

Joost was eerder (1), op 5 oktober 1684 in Huizinge getrouwd met Ebelina Johanna Clant (1656-1686) en (2) op 3 augustus 1690 in Huizinge met Anna Aldringa (1659-1692), dochter van Allart Aldringa en Johanna Margaretha van Ewsum. Joost hertrouwt (4) op 11 mei 1695 in Huizinge met Abelia Clant van Ludema, gedoopt in Slochteren op 1 januari 1660.

Piccardt en Fraeylema

Na de dood van Osebrandt ging de borg over op zijn broer Evert, Henric Piccardt werd aangesteld als zijn voogd. Omdat Evert in 1690 zijn bezittingen wegens schulden moest verkopen kocht Piccardt de borg met annexen en landerijen voor 47.000 gulden. Hij had hiervoor geld geleend van de koningstadhouder in de vorm van een hypotheek op de Fraeylemaborg. Financiële moeilijkheden dwongen de familie Piccardt tot verkoop van de Fraeylemaborg in 1781. Koper van de meer dan 30 jaar lang verwaarloosde borg was mr. Hendrik de Sandra Veldtman.⁵

⁵ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Fraeylemaborg>